

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **X. X.**, zastoupená JUDr. Filipem Rigelem, Ph.D., advokátem se sídlem Teplého 2786, Pardubice, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 7. 4. 2020, č. j. 31 Az 18/2019 – 23, o návrhu žalobkyně na vydání předběžného opatření ze dne 1. 7. 2020,

t a k t o :

Žalovanému **se ukládá** povinnost strpět pobyt žalobkyně v pobytovém středisku provozovaném Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra a poskytnout jí základní hmotné zabezpečení do pravomocného skončení řízení o této kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 19. 9. 2019, č. j. OAM-582/ZA-ZA11-ZA21-2019, neudělil žalobkyni dle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „*zákon o azylu*“), mezinárodní ochranu. Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí žalobu, kterou Krajský soud v Hradci Králové (dále jen „*krajský soud*“) jako nedůvodnou zamítl rozsudkem ze dne 7. 4. 2020, č. j. 31 Az 18/2019 – 23.

[2] Rozsudek krajského soudu napadla žalobkyně (dále jen „*stěžovatelka*“) dne 27. 4. 2020 blanketní kasační stížností. Téhož dne podala dále návrh na vydání předběžného opatření dle § 38 soudního řádu správního (dále jen „*s. ř. s.*“), jímž by se žalovanému uložilo, aby do pravomocného rozhodnutí o této kasační stížnosti strpěl pobyt stěžovatelky v pobytovém středisku a poskytl jí základní hmotné zabezpečení.

[3] O tomto návrhu rozhodl Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 27. 5. 2020, č. j. 3 Azs 137/2020 – 48, tak, že jej zamítl. Zdejší soud v odůvodnění zmíněného usnesení mimo jiné konstatoval, že u stěžovatelky neshledal možnost vzniku zásadní újmy v důsledku ukončení pobytu v pobytovém středisku, a to především proto, že stěžovatelka netvrdila a nedoložila žádné výjimečné okolnosti. Nadto v době rozhodování o návrhu měla možnost „*na výjimku*“ nadále v pobytovém středisku pobývat.

[4] Stěžovatelka následně soudu adresovala dne 1. 7. 2020 v pořadí druhý návrh na vydání předběžného opatření. V odůvodnění návrhu předně upozornila na svou aktuální situaci. Uvedla, že trpí psychiatrickými obtížemi s X. Toto vyplývá z okolností daného případu, které žalovaný nezpochybnil. Stěžovatelka se s popsánými obtížemi léčí ambulantně na psychiatrii v Rychnově nad Kněžnou a pravidelně dojíždí na „BK terapii“. Je si vědoma, že první návrh na vydání předběžného opatření kasační soud zamítl, avšak od té doby došlo ke změně situace. Stěžovatelka měla potvrzené ubytování v pobytovém středisku do 30. 6. 2020. Dne 25. 6. 2020 požádala o prodloužení ubytování, avšak dne 30. 6. 2020 jí bylo doručeno zamítavé rozhodnutí s tím, že se má ještě tentýž den vystěhovat. Nakonec bylo stěžovatelce po nátlaku ze strany Kanceláře veřejného ochránce práv a nevládních organizací umožněno zůstat neformálně v pobytovém středisku, a to do 1. 7. 2020. Správa uprchlických zařízení (dále také jen „SUZ“) však nadále trvá na jejím vystěhování. Dne 30. 6. 2020 stěžovatelka znovu požádala o prodloužení ubytování, o této žádosti SUZ do okamžiku podání návrhu na vydání předběžného opatření nerozhodla. I přesto bylo stěžovatelce uloženo, aby do 17:00 hod. pobytové středisko opustila a byl jí předán kontakt na noclehárnu v Hradci Králové. Stěžovatelka ovšem nemá peněžní prostředky na cestu do Hradce Králové a na uhrazení platby za nocleh.

[5] Stěžovatelka dále popisuje, jak se za pomoci sociální pracovnice Organizace pro pomoc uprchlíkům, z. s. (dále také jen „OPU“), pokoušela svou situaci vyřešit. Pomoc však nenalezla ani u pracovníků SUZ, ani u sociálního odboru Městského úřadu Kostelec nad Orlicí. Z důvodu pobytového statusu nemá možnost dosáhnout na dávky státní sociální podpory a dávky v hmotné nouzi. Sociální pracovnice OPU kontaktovala různé azylové domy a jiné možnosti nouzového ubytování, avšak z kapacitních a finančních důvodů, z důvodu jazykové bariéry nebo s ohledem na pobytový status nebyla stěžovatelka nikam přijata. Na nalezení komerčního ubytování nemá peníze. Rovněž dosud neobdržela žádný finanční příspěvek ve smyslu § 78d zákona o azylu, neboť dosud nebyla v postavení, aby o něj mohla žádat (nemohla doložit potvrzení o ubytování mimo pobytové středisko). Stěžovatelka je v „začarovaném kruhu“, o tom svědčí podrobné vylíčení její situace (a několika dalších cizinců v obdobném postavení – pozn. soudu) v e-mailu pracovnice OPU pracovníkům SUZ ze dne 30. 6. 2020. Tento e-mail je přílohou návrhu a stěžovatelka na něj dále odkazuje. Aktuálně má stěžovatelka nárok na příspěvek ve výši životního minima podle § 78d odst. 6 zákona o azylu, tato částka je ovšem pro případné zaplacení kauce nebo prvního nájmu zcela nedostatečná, nadto nebude stěžovatelce vyplacena na počkání.

[6] Z výše uvedených důvodů je stěžovatelka v bezvýchodné situaci, která se mimořádně negativně projevila na jejím psychickém stavu. Vyhození „na ulici“ by mělo za následek zhoršení jejího fyzického i psychického zdraví a není v souladu se zájmem státu na zachování veřejného pořádku a na předcházení bezdomovectví. Ztráta ubytování může mít rovněž dopad na právo stěžovatelky na přístup k soudu a na právo na spravedlivý proces. V další části návrhu se stěžovatelka věnuje polemice s praxí žalovaného, respektive SUZ jako jím řízeného organizačního útvaru, při rozhodování o prodlužování ubytování v pobytových střediscích; obdobná polemika byla již součástí jejího prvního návrhu. Stěžovatelka k tomu doplňuje, že SUZ po intervenci řady organizací přislíbila, že zohlední faktory zranitelnosti, zdravotního stavu, apod., nicméně jak vyplývá z okolností tohoto případu či případu projednávaného před zdejším soudem pod sp. zn. 3 Azs 131/2020, těmto proklamacím nedostála. Stěžovatelka má za to,

pokračování

že skrytým motivem SUZ při neprodlužování ubytování je snaha odradit žadatele o mezinárodní ochranu od podávání kasačních stížností. Závěrem stěžovatelka polemizuje s důvody neprodloužení jejího ubytování v pobytovém středisku, které SUZ přdestřela v dopise ze dne 29. 6. 2020. Uvádí, že se aktivně za pomoci nevládních organizací snažila svou situaci vyřešit, ale bez finančních prostředků nebyla schopna najít si ubytování; za dané situace by tak postrádalo smysl chodit na prohlídky volných bytů, které si nemohla dovolit. Práce v pobytovém středisku za zvýšené kapesné nemohla stěžovatelce přinést dostatek peněz na nalezení soukromého ubytování. Jak již bylo výše uvedeno, ani v azylových domech se pro ni místo nenašlo. Stěžovatelka je psychiatrickou pacientkou a je proto zranitelnou osobou ve smyslu zákona o azylu, čehož si je SUZ vědoma. Přesto tuto skutečnost nevzala při rozhodování o prodloužení ubytování v potaz, respektive ji jen bez dalšího konstatovala, aniž by se jí blíže zabývala a vyvodila z ní patřičné důsledky.

[7] S ohledem na nutnost rozhodnout o návrhu stěžovatelky bez zbytečného odkladu Nejvyšší správní soud nevyžadoval stanovisko žalovaného, ostatně žalovaný se k věci vyjádřil podáním ze dne 6. 5. 2020 (k prvnímu návrhu stěžovatelky na vydání předběžného opatření), ve kterém přiblížil mechanismus rozhodování SUZ o žádostech azylantů o prodloužení ubytování. Tehdy též uvedl, že poskytnutí ubytování stěžovatelům „na výjimku“ je výsledkem volné správní úvahy, na takové ubytování není právní nárok.

[8] Podle § 38 odst. 1 s. ř. s. *byl-li podán návrh na zahájení řízení a je potřeba zatímně upravit poměry účastníků pro hrozící vážnou újmu, může usnesením soud na návrh předběžným opatřením účastníkům uložit něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco snášet. Ze stejných důvodů může soud uložit takovou povinnost i třetí osobě, lze-li to po ní spravedlivě žádat.*

[9] Kasační soud v usnesení č. j. 3 Azs 137/2020 – 48, kterým zamítl první návrh stěžovatelky na vydání předběžného opatření, přiblížil dosavadní rozhodovací praxi Nejvyššího správního soudu o obdobných návrzích žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří se cestou předběžného opatření domáhali zajištění ubytování v pobytových střediscích spravovaných žalovaným. V podrobnostech proto nyní na zmiňované usnesení odkazuje. Soud může předběžným opatřením prozatímne upravit poměry účastníků tím, že rozhodne o ponechání cizince v pobytovém středisku i po dobu řízení o kasační stížnosti, jen ve velmi specifických případech. Půjde především o situace zvláště zranitelných osob, u kterých by ukončení pobytu v pobytovém středisku mohlo vést ke vzniku zásadní újmy, respektive ke zmaření účelu soudního přezkumu. O takovou situaci se s ohledem na odůvodnění návrhu a především jeho přílohy jedná právě v nyní posuzované věci.

[10] Zdejší soud zdůrazňuje, že od doby podání prvního návrhu stěžovatelky na vydání předběžného opatření došlo ke změně situace, neboť z podkladů zaslaných spolu s druhým návrhem vyplývá, že stěžovatelce bylo ubytování „na výjimku“ v pobytovém středisku formálně ukončeno ke dni 30. 6. 2020. Stěžovatelka též oproti prvnímu návrhu svá tvrzení rozvedla a alespoň částečně je doložila. Argumentaci stěžovatelky podporuje přiložený e-mail sociální pracovnice OPU zaslaný dne 30. 6. 2020 zaměstnancům SUZ, ze kterého vyplývá, že dotčená pracovnice se stěžovatelkou v posledních měsících pracuje. Podle obsahu tohoto e-mailu stěžovatelka pravidelně dojíždí na terapii, zapojila se do projektu OPU na podporu hledání práce, zapsala se do kurzů českého jazyka a práci si aktivně

hledá. Tyto informace měly být součástí žádosti o prodloužení výjimky na ubytování v pobytovém středisku.

[11] Úlohou Nejvyššího správního soudu není, aby v rámci rozhodování o návrhu na vydání předběžného opatření posuzoval způsob rozhodování žalovaného o žádostech o poskytnutí ubytování, či obecně posuzoval zákonnost postupů či aktů orgánů veřejné správy. Nelze však zcela odhlédnout od toho, že odůvodnění „rozhodnutí“, kterým žalovaný (respektive SUZ) stěžovatelce neprodloužil ubytování v pobytovém středisku (dopis označený jako „*Odpověď na žádost o udělení výjimky na ubytování*“ ze dne 29. 6. 2020, č. j. UT-15382/2020), nereflektuje výše uvedené skutečnosti. SUZ v něm naopak stěžovatelce vytýká, že byla pasivní, nezapojila se do pracovních aktivit ve středisku a nenavštěvovala bezplatné kurzy českého jazyka s cílem zlepšit postavení na trhu práce. Stěžovatelka zároveň podotkla, že SUZ při rozhodování mimo jiné konstatovala, že stěžovatelka trpí psychiatrickými potížemi a je zranitelnou osobou ve smyslu zákona o azylu, přesto však není z příloženého „rozhodnutí“ patrné, jak byla tato kritéria zohledněna, respektive proč nejsou dostatečným důvodem pro prodloužení ubytování.

[12] Nejvyšší správní soud je při rozhodování o předběžném opatření omezen jak tím, že musí rozhodnout bezodkladně, tak i tím, že zpravidla vychází pouze z toho, co účastník řízení v návrhu přdestře, respektive doloží, popřípadě z toho, co je zřejmé ze spisu. V projednávaném případě proto zohlednil, že stěžovatelka je zranitelnou osobou podle § 2 odst. 1 písm. i) zákona o azylu, trpí zdravotními obtížemi psychiatrického rázu, snažila se svou situaci aktivně řešit prostřednictvím OPU a současná situace na trhu práce i poskytování komerčního bydlení je významně negativně ovlivněna stále trvající pandemií onemocnění označovaného jako SARS CoV-2 (byť již netrvá vládou ČR dříve vyhlášený nouzový stav a řada s tím spojených omezujících opatření). Žádná z těchto okolností by zřejmě sama o sobě nebyla dostatečná pro vyhovění návrhu, ale je to právě jejich souhrn, který při komplexním posouzení případu stěžovatelky vede soud ke kladnému rozhodnutí.

[13] Nejvyšší správní soud kvituje, že žalovaný poskytoval žadatelům o mezinárodní ochranu ubytování výjimečně po celou dobu trvání nouzového stavu, ačkoli jinak na něj již ztratili právní nárok. V posuzované věci jsou ovšem dány výše popsání závažné důvody pro to, aby bylo toto ubytování poskytnuto stěžovatelce i nadále, a to až do pravomocného skončení řízení o kasační stížnosti. Soud s ohledem na své nedávné usnesení ze dne 15. 5. 2020, č. j. 3 Azs 131/2020 – 46, jímž rozhodoval o předběžném opatření v obdobné věci, dodává, že jsou splněny předpoklady pro zásah soudní moci, neboť stěžovatelka doložila, že bezúspěšně využila zákonných prostředků k zajištění ubytování a obživy. Ztráta možnosti pobývat v pobytovém středisku by v daném případě mohla vést ke vzniku vážné újmy ve smyslu § 38 odst. 1 s. ř. s., spočívající v podstatně snížené možnosti zajištění si dalšího (soukromého) pobytu na území ČR (srov. usnesení tohoto soudu ze dne 18. 3. 2020, č. j. 3 Azs 28/2020 – 73).

[14] Na základě uvedených skutečností Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že podmínky pro vydání stěžovatelkou požadovaného předběžného opatření jsou za daného stavu splněny. Proto návrhu vyhověl a žalovanému ukládá, aby strpěl pobyt žalobkyně v pobytovém středisku a poskytnul jí základní hmotné zabezpečení do pravomocného

pokračování

skončení řízení o této kasační stížnosti. Soud pro úplnost podotýká, že ve věcech mezinárodní ochrany rozhoduje s odkazem na § 56 odst. 3 s. ř. s., za použití § 120 téhož zákona přednostně.

[15] Účinky založené předběžným opatřením trvají, pokud soud předběžné opatření předtím sám nezruší či nezmění, až do dne právní moci rozhodnutí o kasační stížnosti. K tomu lze dodat, že rozhodnutím o předběžném opatření soud nikterak nepředjímá, jak rozhodne ve věci samé. O nákladech řízení o předběžném opatření rozhodne soud v rámci rozhodnutí o nákladech řízení o kasační stížnosti (§ 61 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 téhož zákona).

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 8. července 2020

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu